

НАСКРІЗНІ ЛІНІЇ В ОСВІТІ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

..... Любченко О. М., ФМЛ № 27, м. Харків

Освіта є невід'ємною частиною суспільства, і в центрі уваги завжди був і буде всебічний розвиток особистості, формування її світогляду, умінь та навичок. Змінюється суспільство — змінюється й освіта. Ми живемо у світі глобалізації, змін та високих технологій, і тому освіта, що десятиріччями складалася з теоретичного підґрунтя, не встигає за надшвидкістю реального життя. Дійсно якісна освіта потребує негайних змін, — освіта, яка буде необхідною учням з практичної точки зору* з метою дати знання, необхідні у житті за межами школи; освіта, що сприятиме реалізації особистісного потенціалу кожного учня. На сучасному етапі освіта це не тільки великий багаж знань та результати тестів, зараз на головний план виходить формування в школярів самовизначення, загального розвитку та напряму до самореалізації.

Саме на цих принципах і ґрунтується Новий Державний Стандарт, затверджений урядом у 2018 році. Основна відмінність нового Стандарту — орієнтованість на здобуття учнями компетентностей, а не лише знань.

Мета загальної середньої освіти забезпечується шляхом формування ключових

компетентностей, необхідних сучасній людині (і перш за все — дитині!) для майбутнього успішного життя. Під компетентністю розуміється поєднання знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити діяльність у нових непередбачуваних умовах.

Спільними для компетентностей Нової української школи є вміння:

- читати, розуміючи прочитане;
- висловлювати власну думку усно й письмово — критично і системно мислити — логічно обґрунтовувати свою позицію — конструктивно керувати емоціями — оцінювати ризики — приймати рішення — розв'язувати проблеми;
- а також творчість, ініціативність, здатність співпрацювати з іншими людьми. Формувати ключові компетентності у дитини вчитель повинен опираючись на:
- наскрізний підхід;
- міжпредметні зв'язки;
- поступальність і наступність у розвитку компетентностей.

(Див. табл.)

І якщо з компетентностями все зрозуміло, усвідомити поняття «наскрізна лінія» поки що складно. Що ж таке наскрізна лінія?

Наскрізнi лінії— це соціально значимі над-предметні теми, що сприяють формуванню в учнів уявлення про суспільство в цілому — розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях; засіб інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей — навчальних предметів та предметних циклів. Для того, щоб виокремити ключові компетентності Нової української школи і запроваджене поняття «наскрізнi лінії».

Наскрізнi змістові лінії спільні для всіх початкових предметів, і є засобом інтеграції навчальних предметів, предметних циклів і навчального змісту. Вони співвідносяться з окремими ключовими компетентностями та сприяють формуванню цінностей і світогляду учня. Їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Впровадження у навчальний предмет наскрізнiх змістових ліній передбачає розв'язування завдань реального змісту, виконання міжпредметних навчальних проєктів, роботу з різними джерелами інформації. Необхідність інтеграції змістових ліній не тягне за собою якихось радикальних змін у навчальному процесі, а передбачає лише зміщення акцентів на більш прикладні аспекти теми.

Викладання іноземних мов займає важливе місце в системі освіти в зв'язку з активними соціальними та інформаційно-технічними змінами в сучасному житті, збільшеною потребою в міжнародному та міжкультурному спілкуванні.

Тож, головний наголос в оновлених навчальних програмах з іноземних мов було зроблено на **змістові лінії**:

- « Екологічна безпека та сталий розвиток »;
- « Громадянська відповідальність »;
- «Здоров'я та безпека»;
- «Підприємливість та фінансова грамотність».

1. Наскрізна лінія «Екологічна безпека і сталий розвиток» підсилює формування

в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості: збереження, захист довкілля; усвідомлення важливості сталого розвитку для збереження довкілля й розвитку суспільства; готовність дбайливо й відповідально ставитися до довкілля, брати участь у вирішенні питань навколишнього середовища. Вона формує в учнів готовність оцінювати наслідки діяльності людини на оточуюче середовище та усвідомлення відповідальності перед майбутніми поколіннями.

2. **«Громадянська відповідальність».** Ця наскрізна лінія покликана забезпечити розвиток соціальної й громадянської компетентностей, розкрити суть поняття «відповідальний громадянин» і визначити вектори його діяльності. Метою вивчення цієї наскрізної лінії є формування члена громади й суспільства, який розуміє принципи й механізми його функціонування, а також важливість національної ініціативи. Ця наскрізна лінія освоюється через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проєкти тощо), яка розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.
3. **«Здоров'я і безпека».** Щоб реалізувати здоров'язбережувальну компетентність, слід докласти зусиль на формування учня, який: є духовно/емоційно/соціально / фізично повноцінним громадянином, дотримується здорового способу життя, активно долучається до облаштування безпечного для життя й діяльності середовища.
4. Мета наскрізної лінії **«Підприємливість і фінансова грамотність»** — навчання молоді: раціонально використовувати кошти, планувати витрати, заощаджувати, реалізовувати лідерські ініціативи, успішно діяти в технологічно швидкозмінному середовищі. Вивчення цієї лінії забезпечить краще розуміння молодим поколінням практичних аспектів фінансових питань

НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

(інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо); сприятиме розвитку лідерських ініціатив.

Мета всіх наскрізних ліній загалом — «сфокусувати» увагу й зусилля вчителів на досягненні життєво важливої для учня й суспільства мети.

Інтегровані змістові лінії у підручниках з англійської мови

Як вже було зазначено вище, інтеграція стових ліній у навчальний процес передне лише більш прикладне висвітлення ас- тів виучуваної теми. При використанні ручників українських авторів або автентич- с підручників, рекомендованих МОН Укра- , слід приділяти увагу формуванню в учнів нь та навичок, що націлені наблизити шкодо реалій сучасного життя. Нові навчальні >грами для 5-9 класів, затверджені цього у, передбачають необхідні для ефективно- шілкування англійською теми, як у побуті, ; і у суспільстві й серед однолітків — напри- ід, погода, покупки, професії, харчування, рт, винаходи й винахідники тощо. Але теми рані саме так, аби учні отримали знання, які жди стануть у нагоді. Обирати найефектив- ії форми роботи за цими програмами може т учитель. Треба тільки розібратися — як ікраще «сконструювати» урок, реалізувати очові компетентності й «провести» наскріз- 'а традиційні змістові лінії програми. В залежності від психологічно-вікових бливостей учнів, їхнього рівня володіння юю вчитель може вибрати за мету най- ьп відповідні вміння, й пам'ятати не пе про наскрізний підхід і міжпредметні язки, а й про поступальність і наступність озвитку компетентностей. **«Екологічна безпека та сталий розвиток»** націлює на уміння:

- усвідомлювати екологічні проблеми;
- дискутувати довкола питань екології;
- обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища;
- обговорювати ефективне та раціональне використання природних ресурсів;

- проектувати власні дії на зижт довкілля та збереження ресурсів;
- розробляти плани дій щодо приведення екологічних заходів;
- презентувати та обговорювати проекти щодо збереження довкілля та забезпечення сталого розвитку;
- пояснювати взаємозв'язок людини і навколишнього середовища, у т. ч. з тваринним і рослинним світом;
- пояснювати залежність людини від природних ресурсів;
- обговорювати природні і погодні явища;
- розглядати природу як цілісну систему;
- пояснювати необхідність бережливого ставлення до природи, необхідність прибирання після відпочинку на природі;
- екологічно мислити та усвідомлювати свою екологічну відповідальність.

2. «Громадянська відповідальність» націлює на уміння:

- формулювати особисті ціннісні пріоритети;
- визначати достовірність інформації;
- висловлювати власне ставлення до розмаїття молодіжних субкультур і течій;
- демонструвати себе як учасника малої громади — свого класу, своєї школи;
- усвідомлювати себе як учасника етльноти своїх друзів, активного члена гуртка, спортивної секції, команди.
- ефективно взаємодіяти разом у >£';. групі, команді;
- розуміти потребу працювати разом, наводити приклади взаємодопомоги;
- порівнювати свята і традиції в різних країнах;
- демонструвати розуміння пінв:-:т: культурного розмаїття та потреби :кити разом у мирі;
- проектувати власну професійну діяльність відповідно до своїх схильностей і потреб суспільства.

3. «Здоров'я і безпека» спрямовує учнів - уміння:

- оцінювати вплив навколишнього с е ге і: вища на здоров'я людей свого реп: в

- впорядковувати власний робочий день, тиждень із дотриманням здорового способу життя;
- обговорювати вибір продуктів, корисних для здоров'я;
- наводити приклади купівлі продуктів для здорового харчування;
- пояснювати вибір одягу залежно від погоди;
- розрізняти безпечні та небезпечні ситуації під час активного відпочинку;
- пояснювати життєво важливу потребу дотримуватись правил безпеки в різних місцях;
- критично оцінювати вплив деструктивних молодіжних рухів на життя однолітків;
- пояснювати правила безпечної поведінки онлайн;
- обговорювати позитивні та негативні наслідки від певних винаходів.

і. «Підприємливість та фінансова грамотність»

націлює на уміння:

- демонструвати розуміння цінності праці та працьовитості для досягнення добробуту;
- розподіляти кошти на продукти харчування та складати перелік покупок;
- планувати власне життя;
- проявляти обізнаність і своє ставлення до фінансових можливостей сучасних професій;
- повідомляти про перспективи свого професійного вибору.

Реалізація інтегрованих змістових ліній на уроках англійської мови

Реалізуючи наскрізну змістову лінію

Екологічна безпека та сталий розвиток» ми

[аємо на увазі розвиток, який дозволяє існуючому поколінню задовольнити свої потреби без шкоди для майбутніх. Працюючи над темами «Природа і погода», «Клімат», «Довкілля», «Транспорт», «Подорожі», «Охорона здоров'я» треба формувати в учнів поняття того, що людина - частина природи, і її існування безпосередньо залежить від природного

середовища. Вихід за межі класу на урок-екскурсію або дослідження, просто до парку або річки — мотивує та активізує дітей до пізнання нового. Доцільно також включати до роботи на уроці різноманітні проекти, проводити інтегровані та нестандартні уроки, звертатися до досвіду учнів, що перетворить їх на активних учасників навчального процесу та пов'яже навчання з життям. Для учнів 5-х класів, наприклад, можна впровадити дослідницький проект «Досліджуємо природу рідного краю», а для дев'ятикласників більш цікавим стане проект під умовною назвою «Нове життя старим речам» або «ГМО — за та проти».

Щодо наскрізної змістової лінії «Громадянська відповідальність», її реалізацію спрямовано на формування відповідального громадянина нашого суспільства. Учні повинні знати свої права та обов'язки. Крім цього, важливо навчити учнів співпрацювати в групах, бути відповідальними, знаходити потрібні способи діяльності та моделі поведінки для досягнення своєї мети, але при цьому не порушуючи права інших. Тут будуть доцільні такі форми роботи як кооперативне навчання, яке формує соціальні вміння, лідерські якості, вміння ефективно працювати в колективі та рольові ігри, оскільки командна робота є дуже ефективною при формуванні вмінь якісно співпрацювати, а також розвиває творчі здібності, впевненість та лідерство. Також реалізація цієї змістової лінії доцільна при роботі з помилками, коли учень звертається за порадою спочатку до членів команди, потім до підручника чи Інтернету. І тільки потім, у разі потреби, радиться з учителем. Така форма роботи дає можливість школярам навчатися за найпрогресивнішою методикою: навчайся, навчаючи інших.

Для учнів 5-6 класів достатньо буде командних змагань та рольових ігор (групової роботи), а старшокласникам можна запропонувати дебати про важливість захисту своїх прав або взаємозв'язок між громадянською позицією людини і розвитком суспільства чи дискусію про роль людини в історії та відповідальність

і стан суспільства. При вивченні теми «Ро- >та і професії» дев'ятикласники влаштують дозковий штурм» (у групах) щодо ситуації — розмови з батьками стосовно вибору професії, інтерв'ю з роботодавцем.

Для реалізації змістової лінії **«Здоров'я безпека»** можуть бути використані теми жа», «Спорт», «Здоров'я», «Інтернет», Відпочинок та дозвілля», бо саме ця тема іка спрямована на збереження здоров'я доростаючого покоління. Крім цього, сама руктура кожного уроку потребує реалізації її лінії: активні методи роботи (інсценізування, рольові ігри), фізкультхвилинки та шлини релаксації, зміна діяльності. Також цільною може бути позакласна діяльність шів, як-от участь у «Тижні здорових звичок» чи підготовка старшими учнями конферту чи спектаклю з теми для молодших класів. Також її старшокласниками можна підготувати проектно-дослідницьку роботу про наслідки застосування сучасних біотехнологій або про правила безпечної поведінки соціальних мережах. Важливо сформувавши дітей негативне ставлення до алкоголю та іркотиків і інших шкідливих звичок; наслідства; навчити розрізняти безпечну та небезпечну поведінку та її наслідки; обережно користуватися соціальними мережами та Інтернетом; розрізняти правдиву та перебільшену інформацію.

Реалізація наскрізної змістової лінії **«Підприємливість та фінансова грамотність»** забезпечить здатність учнів планувати та розв'язати різні завдання, представляти себе та свої досягнення, приймати рішення, робити зрахунки. Наприклад, у темі «Одяг» учні зможуть обговорювати вартість предметів одягу і вчитися грамотно розподіляти власні грошти. Під час вивчення тем «Магазини та покупки», «Здоров'я», «Моя родина» варто найомлювати учнів з лексикою, що стосується покупки та споживання товарів, міжнародні стандарти розмірів, види продажу оплати товарів та інші спеціальні терміни, які можуть знадобитися людині в сучасному світі. Проекти можуть бути ще більш

прикладні: для учнів 7-9 класів можна вжити завдання з'ясувати, скільки електроенергії споживає звичайна лампа і скільки — енергозберігаюча; як вони витримують удари: чи можна переробляти використані лампи. Або проект «Моя кредитна історія», де учні повинні дослідити й зробити висновки, наскільки вигідно (чи невигідно) купувати речі в кредит, чи можуть вони зробити це безпечно для добробуту родини.

Ми навчаємося не для школи, а для життя.

Сенека

Форми роботи для реалізації наскрізних змістових ліній

Наскрізні змістові лінії можна реалізувати через відповідні форми роботи:

- методи інтегрування допомагають зрозуміти, що все в житті взаємопов'язане, і отримані на інших уроках знання можуть знадобитися будь-коли;
- кооперативне навчання формує лідерські якості, соціальні вміння, вміння працювати в команді;
- рольові та ділові ігри ефективні тому, що наближають ситуацію до реального життя;
- проектні технології формують творче мислення, почуття відповідальності, вміння працювати в команді та презентувати результати своєї роботи;
- інтерактивні методи забезпечують активну діяльність учнів на уроці;
- перебування за межами класу на екскурсії або дослідженні мотивує та активізує дітей до пізнання нового;
- звернення до досвіду учнів перетворює їх на активних учасників навчального процесу та пов'язує навчання з життям;
- самооцінювання формує здатність до самоаналізу, вміння бачити власні помилки;
- взаємооцінювання виховує вміння порівнювати, аналізувати, оцінювати інших та сприймати критику на свою адресу. Ми повинні сформувавши готовність та

ДО НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

уміння користуватися інформацією, володіти навичками взаєморозуміння, а також розвивати необхідні якості для взаємодії з представниками інших країн і культур. Отже, ми повинні сформуванати творчу та відповідальну особистість, що вмітиме швидко пристосовуватись в мінливому світі, буде здатна постійно навчатися, критично мислити та генеруватиме нові ідеї. Впровадження змістових ліній призведе до того, що зміст і цілі навчального процесу перебудуються таким чином, щоб освіта стала здатна до вчасної підготовки людей до нових умов існування та могла дати їм такі знання й уміння, які дозволили б не тільки успішно адаптуватися у новому соціальному та інформаційному середовищі, але й активно впливати на нього в інтересах збереження й подальшого розвитку людського суспільства та довкілля.

Рекомендовані ресурси

1. Онлайн-посібник Ради Європи «Компас»
2. Ресурс TED Talks
3. Сервіс LearningApps
4. Scratch.org
5. Code.org

Використані ресурси

1. <http://www.kmu.gov.ua>
2. <http://ukr.theewc.org/ua>
3. <http://www.coe.int/en/web/edc/publications>;
3. <http://www.coe.int/en/web/youth/manuals-andhandbooks>;
4. <http://www.nohatespeechmovement.org>;
5. <http://www.coe.int/en/web/children/publications>
6. www.libra-terra.com.ua
7. <https://www.pedrada.com.ua/article/1912-skli-naskrznih-lny-u-novo-ukranksko-shkoli>

КОМПЛЕКТ СУЧАСНИХ ПЛАКАТІВ ДО НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

Сучасні інформативні плакати створені для оформлення кабінетів, учительської, інформаційних шкільних кутків, а також як наочний матеріал під час проведення занять з різних навчальних дисциплін і виховних заходів. Комплект містить три плакати, кожен із яких освітлює окрему, важливу для кожного громадянина України, тему:

«Україна, якою я пишаюся!» Плакат містить інфографіку, що висвітлює видатні досягнення українського народу, широко відомі в усьому світі!

«Європейські цінності європейської держави!» Плакат створений з метою навчання, ознайомлення і формування в учнів основних європейських цінностей.

«Можливості — обмежені, таланти — безмежні!» Досягнення людей з особливими потребами, висвітлені на плакаті, мають за мету сформувати в учнів толерантне ставлення до оточуючих з обмеженими фізичними чи психологічними можливостями.

Код: 20Ж226

Ціна 140,00 укр. мова, формат А1

ЗАМОВЛЯЙТЕ КОМПЛЕКТ З ТРЬОХ ПЛАКАТІВ ЗА НАЙВИГІДНІШОЮ ЦІНОЮ!

Замовлення можна зробити:
л з а телефоном:
0-800-505-212:

л „ | на сайті:
fcsri <http://book.osnova.com.ua>

Вартість поштової доставки Укрпоштою — 28,90 грн.
Тільки >ниших перевізників дізнавайтесь додатково.

Ш-ПШТ